

Opinnäytetyö (AMK)

Kuvataiteen koulutusohjelma

NKUVAS12

2017

Henna Oja

PIIRTÄMINEN ON SILTA MIELEN JA MAAILMAN VÄLILLÄ

Henna Oja

PIIRTÄMINEN ON SILTA MIELEN JA MAAILMAN VÄLILLÄ

Kirjallisen opinnäytetyöni tarkoituksena on koota itselleni mielenkiintoisia ja hyödyllisiä nykyaiteen teorian piirtämiseen liittyviä perusajatuksia ja täydentää niitä omaan piirtämiskokemukseeni pohjautuvalla mietiskelyllä. Lopuksi pyrin vastaamaan itselleni asettamaani kysymykseen, mitä hyötyä minulle on piirustuksen teorian opiskelusta piirtävänä taiteilijana ja piirustusten katsojana.

Taiteen teorialla voi avartaa näkökulmaansa omaan piirtämiseensä ja uusien ajatusten kautta oppia kyseenalaistamaan työskentelyä mahdollisesti haittaavia ajatusmalleja. Taiteen katsoja taas saa teoriasta tukea nykyaiteen teosten tulkitsemiseen: Ymmärtämällä piirtäjän mahdollisia motiiveja katsoja saa teoksen sisällöstä helpommin otteen ja pystyy sitä kautta alkaa tuottaa siitä omia ajatuksiaan.

Piirtäminen on yksilön keino ymmärtää ja ilmaista kokemuksiaan itsestään ja maailmasta. Itselleni piirtäminen on tärkeämpi tuntemisen, ajattelun ja tutkimisen välineenä kuin kohteena.

ASIASANAT:

Piirustus, Piirustustaide, Nykyaide

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree programme of Fine Arts

2017 | 22

Henna Oja

DRAWING IS BRIDGE BETWEEN THE MIND AND THE WORLD

The objective of my bachelor thesis is to gather some basic thoughts of contemporary drawing theory I find interesting and useful and supplement them with thoughts based on my own experience of drawing. Finally, I strive to answer the question, what is the use of studying theory of drawing to me as an artist who draws and as a viewer of drawings.

The theory of drawing is a good tool for an artist to expand their view of their own drawing process and learning to question thought patterns that are possibly harmful to their working. The viewer on the other hand gains support for interpreting contemporary art. By understanding the possible motives of an artist, the viewer might get a grasp of the subject matter of a piece of art and can then start generating their own thoughts.

Drawing is a way for an individual to understand and relate their experiences of themselves and the world. For me drawing is more important as tool for feeling, thinking, and exploring than as a subject of research.

KEYWORDS:

Drawing, Art of drawing, Contemporary art

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	5
2 ALKUTILANTEENI	7
3 PIIRRUSTUKSEN JA MAAILMAN YMMÄRTÄMINEN	9
4 PIIRTÄMINEN AJATTELUN VÄLINEENÄ	11
5 PIIRTÄMINEN NYKYTAITEESSA	13
5.1 Neo-romanttinen piirustus	13
5.2 Käsitteellinen piirustus	14
6 PIIRTÄMISEN PERFORMATIIVISUUS	17
7 POHDINTA	20
LÄHTEET	22

1 JOHDANTO

Minulle itselleni on valitettavan usein vaikeaa ymmärtää kohtaamaani nykytaidetta ja monesti omaakin piirtämistäni. Miksi teen niin kuin teen? Miten voin kehittää piirtämistäni? Sitä voi itse yrittää analysoida toimintaansa, mutta muiden ajatukset samasta aiheesta voivat avartaa omaa näkökenttää ja antavat parhaimmillaan uuden näkökulman omaan työskentelyyn ja ajatusprosessiin.

Nykypiirtäminen (englanniksi contemporary drawing) on tällä hetkellä hyvin laaja aihealue, joka kasvaa ja kehittyy jatkuvasti. Piirustus on taiteilijoiden ensisijaisena työskentelymuotona kasvattanut suosiotaan kovasti 1990-luvun alkupuolelta lähtien, mitä ennen se nähtiin pääosin valmistelevana välineenä oikeiden taideteosten luomisprosessissa (Dexter 2005, 8).

Historiallisesti piirtäminen siis eroaa maalaustaiteesta ja kuvanveistosta siinä, että se on niin sanottuna salonkikelpoisena taiteena suhteellisen nuorta, siitä huolimatta, että piirtäminen on vanhin ihmisen harjoittama kuvantekemisen tapa. Nykypiirtämisen ajatukset taas ovat pitkälti kehittyneet käsitetaiteen rinnalla 1960-luvulta alkaen. Nykypiirtämisen teoria voidaan karkeasti jaotella neo-romanttiseen ja käsitteelliseen alueisiin, vaikka monesti taiteen tekemisen käytännössä nämä sekoittuvat pitkälti toisiinsa. (Dexter 2005, 6–7.)

Itse olen harrastanut piirtämistä pitkään tutustumatta sen teoriaan ja filosofiaan tai edes tietämättä, että sellaisia on olemassa. Kirjallisessa opinnäytetyössäni olen kirjannut ylös nykypiirtämisen perusajatuksia, kirjoittaessani syntyneitä omia mielteitäni, ja lopulta pohjinnut omakohtaisesti, mitä hyötyä niiden opiskelusta on minulle piirtäjänä ja piirustusten katsojana.

Koen että piirustuksen teoriassa on joitain päällekkäisyyksiä, jotka ovat mahdollisesti syntyneet, kun eri kirjoittajat ovat yhdistäneet tiettyjä asioita niin kuin he kokevat omimmaksi. Esimerkiksi piirtämisen ja ajattelun yhteen kietoutuneisuus on aihe, joka tulee esiin useammassa eri kontekstissa, ja mielestäni liittyy melkein kaikkeen piirtämiseen niin, ettei sitä voi täysin eristää piirtämisestä puhuttaessa.

Lähdeaineistoni ovat piirustuksiin keskittyviä taidealan julkaisuja, joista löytyy esseekoelmia, Taide-lehden artikkeleita ja piirtämiseen keskittyvien taitelijoiden esittelykokoelmia. Suurin osa lähteistäni on valitettavasti suomentamattomia, mikä mielestäni kertoo

aiheen marginaalisuudesta Suomessa. Piirtämisestä tietoa hakiessani suositeltavana lukemisena useasti vastaan tuli Deanna Petherbridgen kirja *The Primacy of Drawing*, jota en saanut käsiini mistään ja josta uskoisin, että olisi ollut hyötyä. Se keskittyy enemmän piirtämisen historiaan kuin nykytilanteeseen, mikä tietenkin omalta osaltaan tukee nykyteorian syiden ja suuntausten ymmärtämistä.

2 ALKUTILANTEENI

Olen tottunut lähes koko elämäni ajan ajattelemaan piirtämistä tekemisenä, joka tähtää aina mahdollisimman hyvän piirustuksen valmistumiseen. Jos piirustuksesta tulee huono, eli ei sellainen kuin olin alunperin ajatellut tai minua visuaalisesti miellyttävä, olen epäonnistunut sen tekemisessä. Vaikka piirtäminen itsessään voi olla hauskaa, jännittävää ja sen aikana oppii monenmoista, tärkeintä on kuitenkin ollut lopputulos, ei itse aktiiviteetti.

Ollessani vaihto-oppilaana Irlannissa keväällä 2015 aloin hitaasti ja välillä kivuliaastikin tajuta, että näkökulmani piirtämiseen on erittäin suppea. Siellä piirtämisen opettajan antamat tehtävät tuntuivat välillä turhauttavilta ja vaikeilta, enkä ymmärtänyt, mitä lopputuloksen pitäisi olla. Muun muassa harjoitelmat liikkuvasta mallista (kuva 1) tuntuivat tekoheikkellä tuskaisilta, koska en tiennyt lainkaan, miltä lopulliset piirustukset tulisivat näyttämään, tai miltä niiden pitäisi näyttää.

Suomessa jotkut kohtaamani taiteen opettajat tuntuvat ajattelevan, että taiteen teoriaa ei välttämättä tarvitsekaan opettaa: käytäntö opettaa tehokkaammin yksilöllistä ilmaisua, ja sääntöjä on helpompi rikkoa, jos ei alun perinkään ole tietoinen niiden olemassa olosta. Ongelmaksi mielestäni kuitenkin muodostuu se, että kun koko muu taidemaailma tuntee taiteen "säännöt", on vaikea esiintyä ammattitietoisena taiteilijana, jos käsitys alan tietopohjasta on heikko.

Kuva 1. Liikkuvan mallin piirtäminen (2015).

3 PIIRRUSTUKSEN JA MAAILMAN YMMÄRTÄMINEN

Piirtäminen on yleensä ensisijainen esittämisen keino uusille asioille, joilla ei ole valmista ymmärrettävää muotoa ja joiden ilmaisemiseen sanat eivät riitä (Rönkkö 2013, 51). Taiteilijoiden lisäksi monet muutkin ammattiryhmät käyttävät piirtämistä näkyvän maailman ja sen näkymättömien suhteiden visualisoimiseen. Vaikka verbaalinen ilmaisu on syystäkin joka puolella maailmaa dominoivassa asemassa, se on yhtä epätäydellistä kuin muutkin kommunikointitavat ja voi joskus pettää tai olla riittämätöntä joidenkin ajatusten ilmaisemiseen.

Piirtäessä halu tehdä näköistä ja esittävää ottaa usein etusijan, varsinkin jos sitä ei tietoisesti hallitse. Näön lisäksi voi kuitenkin kuvata muidenkin aistien kokemuksia. Todellisuutta voi kuvata myös esimerkiksi käytöksen ja prosessin tulkitsemisen kautta. (Downs ym. 2007, 13.) Kokemuksen ymmärtäminen ja sen näkyväksi tekeminen ovat tietysti huomattavasti haastavampia lähtökohtia, sekä ymmärrettävän kuvan luomisen, että sen tulkitsemisen kannalta.

Oma ongelmansa taas on piirustusten ymmärtäminen. Kuvataiteilija Stig Baumgartner on sitä mieltä, että piirustusta katsomaan oppii piirtämällä (Valjakka 2015). Kuvittelisin että jos ei koskaan ole keskittynyt piirtämään ja antautunut sen vietäväksi, on ehkä vaikea samaistua joihinkin ajatuksiin piirtämisestä.

Esimerkkinä toimii Jaques Derridan laajalti viitattu ajatus siitä, kuinka piirtäjä on piirtäessään aina sokea, eikä oikeastaan näe piirtämänsä kuvaa sellaisena, kuin se on. Aina välillä piirtäjä kuitenkin ”havahtuu” piirustukseensa ja usein yllättyy siitä, miltä se näyttääkään. (Derrida 1993, 2-6.)

Kuitenkin piirtäminen on oma kielensä, jonka ymmärtämiseen tarvitaan harjoittelua siinä missä sanojenkin lukeminen täytyy oppia (Garner 2008, 10). Valitettavasti oman kokemukseni mukaan kouluissa yleinenkin kuvanlukutaito jää varsin vähälle ja taidekuvaston opiskelu on melkein olematonta, eikä itseopiskeluunkaan kannusteta. Valitettavasti nykytaide on monesti niin vaikeasti ymmärrettävää, ettei siitä peruskuvanlukutaidolla jää kovin paljoa käteen. Nykytaiteen kenttä jää tällöin helposti melko pienen piirin karuselliksi.

Piirtäminen varmasti auttaa piirustusten ymmärtämisessä, mutta se myös opettaa arvostamaan erilaisia piirtämisen tapoja. Alun perin hassuilta tai käsittämättömiltä vaikuttavat

ideat alkavat tuntumaan mielekkäämmiltä, kun niihin paneutuu pidempään ja niitä kokeilee käytännössä. Aivan kuin taiteen harrastaminen yleensäkin laajentaa kykyä vastaanottaa erilaisia ajatuksia taiteesta.

4 PIIRTÄMINEN AJATTELUN VÄLINEENÄ

Piirtäminen on ensimmäinen ihmiskunnan harjoittama kuvallisen kommunikoinnin muoto ja mahdollisesti jopa vanhempi kuin verbaali kieli (Downs ym. 2007, 10). Renessanssista lähtien piirtäminen on nähty tärkeänä osana taidetta, mutta lähinnä muodon oppimisen välineenä ja työkaluna "oikeiden" taideteosten eli maalausten ja veistosten valmistelussa (Dexter 2005, 8).

Piirtämisen yhteys ajatteluun on myös vanhaa perua. Piirtäminen on nopein ja useimmiten ensisijainen tapa hahmotella ja tallentaa ajatuksia, joita on vaikea ilmaista sanallisesti. Turvautuminen kuvalliseen selittämiseen piirtämällä ja luonnostelemalla on ihmisille yleistä, sillä kokemattomillekin piirtäjille yksinkertaisten ideoiden ilmaisemiseen riittää hyvin kirjoittamiseen vaadittava käden hienokoordinaatio.

Kaikkea piirtämistä ei tietenkään voi lukea taiteeksi. Mielestäni se ei kuitenkaan laske harrastelupiirtämisen arvoa lainkaan: Se on silti tärkeä osa yksilöllistä ilmaisua ja ihmiselämää.

Äkillinen halu piirtää jokin asia ei välttämättä liity tarpeeseen tehdä sen näköinen kuva, vaan ennemminkin piirtämisen into syntyy pakosta siirtää paperille kyseisen asian synnyttämä ajatus ja kehitellä sitä (Fisher 2003, 218). Symboleiden avulla voidaan yrittää ilmaista monimutkaisempia ja hyvin käsitteellisiä asioita. Itselleni esimerkiksi kasvit liittyvät vahvasti elämään ja sen kiertokulkuun ja tanssivat ihmiset elämäniloon. Vaikka näille asioille on olemassa niitä kuvaavat sanat, mielestäni niihin liittyvät tunteet ovat voimakkaammin ilmaistavissa kuvin. Monet symboleihin liittyvät ajatus- ja tunneyhteydet ovat kuitenkin niin henkilökohtaisia, että niitä täytyy ehkä muutamalla sanalla avata muille ihmisille, mikäli haluaa tehdä niistä aiheista julkista taidetta.

Ajatuksella ei myöskään mielestäni piirtämisen yhteydessä tarkoiteta niin sanotusti valmista, verbaalista esittävää sanomaa, kuten sarjakuvien ajatuskuplissa. Ajatus, josta piirustuksen synty usein lähtee, on lähempänä tunnetta, vielä toteuttamatonta spontaania tekoa tai jännitettä, joka syntyy ihmisen ymmärryskyvyn ja maailman välissä. Kun tällainen ajatus täytyy jotenkin ilmaista ja sanat eivät siihen välttämättä riitä, voidaan käyttää piirustusta, joka on kielenä tiettyyn pisteeseen asti yleismaailmallinen.

Suurin osa piirtäessä tapahtuvasta ajattelusta on sanatonta, eikä tehtyjä päätöksiä voi jälkepäin usein selittää tai muistaakaan. Kuvat kuitenkin paljastavat piirtäessä tehdyt

valinnat ja päätökset ja seurauksena tiivistävät ja osoittavat ajatusprosessin piirustusteon takana. Piirustusjäljestä usein näkyy, millaisessa mielen- ja tunnetilassa piirustus on tehty. Myös materiaalit kertovat ajankohdasta ja ajasta, jolloin piirustus on tehty, mutta myös aiotusta lopputuloksesta ja sen aikomuksen mahdollisista muutoksista. (Garner 2008, 10.)

5 PIIRTÄMINEN NYKYTAITEESSA

"Piirroksen päämäärä on siirtynyt lopullisesta teoksesta ajalliseen prosessiin, jossa teoksen merkitys ei ole siinä, mitä piirros on tai esittää, vaan siinä, kuinka se onnistuu synnyttämään uudenlaisen suhteen taiteen tekemisen välineisiin, sekä samalla siinä, mitä teos tuo esiin sen ilmaantumisen tapahtumassa." (Johansson 2014, 141)

Emma Dexter (2005) jakaa nykytaiteen piirustuksen kentän karkeasti kahteen puoleen: Neo-romanttinen sisältää henkilökohtaisen ja subjektiivisen ilmaisun, unen, muistin ja tarinoiden tutkimisen. Jälkikäsitteellinen teoreettisempi osa taas keskittyy viivan yleismaailmallisuuteen abstraktina merkinä. Nämä suuntaukset kuitenkin yleensä sekoittuvat taiteessa käytännön tasolla ja teoriaakaan tuntuu olevan vaikea asettaa yksiselitteisesti jompaan kumpaan lokeroon. (Dexter, 6.)

Tämä jako, kuten kategoriat yleensäkin, onkin minusta hyödyllisempi ajatella liukuvana välineenä ymmärtämisen helpottamiseksi kuin täsmällisenä joko–tai-ajatteluna. Piirustuksen tulkintaa voi lähteä avaamaan tällaisten yläkäsitteiden ja niihin liittyvien luonteenpiirteiden kautta.

5.1 Neo-romanttinen piirustus

Piirustuksella on myyttinen maine, joka liittyy siihen, miten se yhdistää piirtäjän ensimmäisiin esi-isiimme, jotka raapivat kepillä maata, sekä samalla jokaisen lapsuuteen ja piirrosjäljen tekemisen ihmeellisyyteen (Dexter 2005, 6; Rönkkö 2013, 51). Lisäksi asioiden, jotka alun perin ovat olemassa vain piirtäjän mielessä, maailmaan tuominen ja herrättäminen eloon paperilla voi olla taianomaista pidempäänkin piirustusta harrastaneelle henkilölle.

Subjektiivisuus, ensisijaisuus ja rehellisyys mielletään usein piirtämisen luonteenpiirteiksi, osaksi varmasti johtuen sen historiallisesta asemasta taideteosten ideoinnin ja suunnittelun välineenä. Nykyäänkin piirtäminen on harvemmin yhtä pitkälle suunniteltua toimintaa kuin esimerkiksi maalaus tai kuvanveisto. Piirtäminen lähtee yleensä liikkeelle hämärästä ideasta, jota lähdetään toteuttamaan ja katsotaan, mitä syntyy. Usein käy niin, että piirustus alkaa viedä piirtäjänsä ja lopputulos on jotain erilaista tai jotain enemmän kuin alkuperäinen ajatus (Downs ym. 2007, 18).

Narratiivisuus eli kerronnallisuus on yksi esittävän kuvan voimakkaimpia vaikuttimia. Piirtämisellä erityisesti on vahva suhde narratiivisuuteen, sillä se on aina ollut läheisesti sidoksissa tarinankerrontaan, lasten kuvakirjoista, piirrettyihin ja sarjakuviin. (Dexter 2005, 9)

Koska piirtäminen on niin vahvasti itseään johdattavaa ja spontaania toimintaa, piirroksen ilmaisujälki on yleensä hyvin henkilökohtaista. Aiheisiin liittyvät mielipiteet ja tunteet tulevat helpommin ja luonnollisemmin ilmi, kun lopullisen kuvan valmistumista ei suunnittele viimeiseen viivaan asti. (Rönkkö 2013, 51.)

Mitä monimutkaisempi aihe on, uskoisin että sitä enemmän toteutuksessa näkyy piirtäjä identiteettiä. Symbolit ja esimerkiksi geometriset muodot ovat hyvin pitkälle määriteltyjä, mutta niiden yhdistelmissä ja varioinneissa piirtäjän täytyy käyttää hyväksi mielikuvitustaan ja omaa käsitystään todellisuudesta. Näiden näen olevan yksilöllisiä, aivan kuin sormenjäljet, joista eroon pääseminen on hyvin vaikeaa.

Tietysti jokaisen piirustusjäljen kehittymiseen vaikuttavat myös piirtäjän ulkopuolelta – tietoisesti ja tiedostamatta – omaksumat ajatukset ja työskentelymenetelmät. Kuitenkin itsetietoisien piirtäjien henkilökohtainen temperamentti ja kiinnostuksenkohteet näkyvät muiden vaikutteiden läpi; muun muassa siinä, millaisia vaikutteita integroi työskentelynsä.

5.2 Käsitteellinen piirustus

Ensimmäinen asia, johon mielikuvitukseni tarttui, oli piirtämisen käsittäminen jäljen jättämisenä (englanniksi *mark making*). Piirtämisen käsite voidaan yksinkertaistaa abstraktien jälkien tekemiseksi ja sitten miettiä, millä kaikilla materiaaleilla jälkiä voidaan tehdä. Jäljet voivat tällöin olla perinteisesti viivoja, pisteitä mutta myös jalanjälkiä, huurtunut hengitys kylmällä pinnalla tai vaikkapa kankaaseen ommeltu tikkijana. (Dexter 2005, 6.) Piirtäminen jälkien jättämisenä on näin mukana jatkuvasti sekä jokapäiväisessä elämässä että taiteen harjoittamisen yhteydessä (Rönkkö 2013, 51).

Myös kolmiulotteisen työskentelyn mahdollistavilla materiaaleilla voi tehdä tällaisia jälkiä. Muun muassa rautalanka tai oksa voi toimia tilaan ulottuvana viivana, josta muiden vastaavien elementtien kanssa syntyy tilallinen piirustus. Tärkeintä tällöin tekotavan määrittelyssä on se, että taiteilija itse tuntee työskentelynsä ensisijaisesti piirtämiseksi eikä kuvanveistoksi.

Mielenkiintoinen esimerkki kolmiulotteisesta piirtämisestä ovat puolalaissyntyisen Monika Krzymalan paikkakohtaiset installaatiot. Krzymala käyttää viivanaan meille kaikille tuttua välinettä: teippiä. (The Chinati Foundation 2016.) Viiva viivalta hän rakentaa eri värisistä teipeistä massoja ja muotoja, jotka virtaavat galleriatiloissa ja juurtuvat seiniin (kuva 2). Installaatiot ovat hyvin aktiivisia paikalleen jähmettyneiksi muodoiksi ja muistuttavat monessa piirustusoppaassa esiintyvistä ohjeesta, jossa kehoitetaan ajattelemaan piirtämistä ensisijaisesti liikkeen kuvaamisena.

Kuva 2. Monika Krzymala: *Raumzeichnung (Vortex)* (2015).

Piirtämisen monimuotoisuudesta taiteen kentällä voi kuitenkin helposti jäädä sellainen kuva, että se voi olla melkein mitä tahansa. Ongelma tällöin on, että se ei ole mitään, ei ainakaan mitään erityistä. (Garner 2008, 11.) Toisaalta samaa voidaan sanoa taiteesta

ylipäättänsäkin aikana, jolloin taideteoksen tai -teon toteuttamiseen ei mielestäni oikeastaan tarvita juuri minkäänlaisia erikoistaitoja.

6 PIIRTÄMISEN PERFORMATIIVISUUS

"Postminimalismi ja käsitetaide lähtevät siitä, että taiteilijan tuotteella on vähemmän merkitystä kuin idealla ja prosessilla, jotka ovat sen synnyttäneet ja joista se on vain todistuskappale." (Fleming & Honour 1992, 856)

Flemingin ja Honourin sitaatissa esitetty näkemys on myös monilla piirtäjillä nykyään, mutta piirtämisen prosessiluonteeseen kuuluu myös ajatus siitä, että tallenteesta eli piirustuksesta voidaan lukea taiteilijan teot, tarkoitus ja jopa mieliala tekohetkellä (Dexter 2005, 7). Prosessipiirrosta kannattaakin enemmän ajatella "piirtäjän ja maailman välisenä suhteena tai todistuksena piirtäjän ja maailman välisestä yhteydestä" kuin esittävänä kuvana (Johansson 2014, 135). Äärimmilleen yksinkertaistettuna tämä tarkoittaa, että se miten kuva on piirretty, on tärkeämpää kuin se, mitä se esittää.

Teoksissa, joissa prosessi on tärkeämpää kuin lopputulos, voisi olla aiheellista katsojien antaa nähdä myös työskentelytilanteen. Koska monet kuvataiteilijat eivät kuitenkaan ole esiintyjä, voi yleisön läsnäolo häiritä oleellisesti teoksen syntyä ja täytyy turvautua digitaaliseen dokumentointiin. Mielestäni pelkän piirustuksen esittäminen taideteon tallenteena vaatii yleisöltä aika paljon. Se ei välttämättä tietenkään ole huono asia, mutta koen taiteen ymmärtämiskynnyksen nostamisen syrjivän henkilöitä, joille muiden motiivien lukeminen paperinpalasta voi olla vaikeaa.

Piirtämisen voi erottaa performanssista sillä perusteella, että performatiivisena tekona se ei ole ennalta suunniteltu esittävä teko, jolla on yleisö. Performanssikin voi olla piirtämistä, mutta pääpaino ei tällöin ole piirustuksen itseohjautuvalla ajattelulla. (Tormey 2005.)

Piirtäminen performatiivisena toimintana on myös reagoivaa: siinä prosessi ja idea ohjaavat toisiaan. Siinä missä piirtäjä ohjaa työskentelyään, hän on myös syntyvän piirustuksen ohjattavana. (Downs ym. 2007, 18.)

Stig Baumgartner on myös sitä mieltä, että piirustus on aiheiden hakemista: "Piirustuksessa täytyy näkyä aihe, syy miksi se on tehty. Aihe löytyy tekemisen kautta, lisäämällä ja poistamalla, kunnes tulee tunne, että nyt siinä on jotakin - vaikka sillä jollakin ei olekaan mitään nimeä eikä sitä voi muuttaa sanoiksi." (Valjakka 2015.)

Myös maataiteessa on paljon piirtämiseen liittyvää. Richard Longin *A Line Made By Walking* (kuva 3), on tehty kävelemällä edestakaisin, kunnes viiva on tallautunut ruohikkoon. Maa on Longille ollut pinta, johon ihmiskehoa piirustusvälineenä käyttäen taiteilija on merkinnyt, raapinut ja arpeuttanut viivansa. Tämä teosta tulkitessamme voimme ajatella, että olemme kaikki taiteilijoita, kun kävelemme. Tästä on pieni askel siihen, että kehon liike voidaan nähdä näkymättömien viivojen piirtämisenä tilaan. Näin teos myös ehdottaa, että elämämme ovat sarja kartoitettuja viivoja paikkojen välillä, kun liikumme annetulla alueella. (Dexter 2005, 7.)

Kuva 3. Richard Long: *A Line Made By Walking* (1967).

Kun Longin teosta ajatellaan piirustuksena, se voidaan nähdä joko yhtenä viivana taustalla tai lukuisana määränä jälkiä, jotka ovat taiteilijan toisiinsa sulautuneiden askelten jäljet. Tällöin teos on kulutettu viiva maisemassa. Teos voidaan myös ajatella tietyssä ajassa tapahtuneen taideteon tallenteena, jolloin väistämättä kuvittelemme tekohetken ja taiteilijan kävelemään edestakaisin viivallaan. Tällöin myös teoksesta otetusta valokuvasta tulee tallenteen tallenne, varsinkin kun alkuperäistä viivaa tuskin enää on olemassa.

7 POHDINTA

Piirtäminen on hyvin monipuolista toimintaa, jota nykyään tutkitaan paljon sekä kuvataiteen että tutkivan kirjoittamisen keinoin. Sitä voi ajatella monelta kannalta, eikä voi sanoa, että mikään niistä olisi oikein tai väärin, niin kuin on vaikea määritellä, mikä on huonoa ja mikä hyvää taidetta. Koska informaatiota on niin paljon, ei kaiken sen lukeminen ja omaksuminen ole mahdollista eikä mielestäni järkevääkään. Minusta tuntuu, että jos liiaksi hautautuu teoriaan, voi itse piirtäminen unohtua ja jäädä tekemättä. Kuten aiemmin sanottu, piirtäminen on parhaimmillaan itseään vievään toimintaa ja luomiselle ei jää tilaa, jos tekemisiään harkitsee liikaa.

Lukiessani vastaan tuli paljon asioita ja ajatuksia, jotka tunnistan omasta työskentelystäni, mutta joita en ole koskaan oikeastaan osannut sanallistaa. Jotkut ajatusmallit taas ovat melkein päinvastaisia omiini nähden ja saavat minut pohtimaan, olisiko hyödyllisempää suhtautua työskentelyyni toisin. Oman käyttäytymiseni tiedostaminen luo pohjan mahdolliselle muutokselle ja kehittämiselle. Esimerkiksi piirtämisen ajattelu prosessina, jossa valmistuu piirustus, siirtää suorituspainetta pois lopullisesta kuvasta. Tämä helpottaa huomattavasti uusien asioiden kokeilemista ja muutenkin vapauttaa taidetyöskentelyä.

Kohtasin myös paljon asioita, joita en ymmärtänyt lainkaan, tai vain hämärästi. Voi olla, että ne ovat tällä hetkellä vain niin kaukana omasta näkökulmastani, etten kykene omaksumaan niitä. Muun muassa piirrettyä viivaa ja sen luonnetta koskevat ajatukset ovat mielestäni niin kaukana itse piirtämisen käytännöstä, etten tässä yhteydessä näe juuri mitään yhteyttä filosofoinnin ja tekemisen välillä. Lisäksi tuntuu, että osalla taidetta koskevien tekstien kirjoittajilla on kovin korkealentoinen tyyli kirjoittaa hyvin käsitteellisistä aiheista, kuten viiva, mikä ei mielestäni lainkaan helpota teoriaa aloittelevan lukijan ymmärrystä.

Tällä hetkellä piirustuksen filosofian lukemisesta on minulle melkein yhtä paljon käytännön hyötyä taiteen katsojana kuin sen tekijänä. Minun on usein vaikea saada taideteosten sisällöstä kiinni, ja ne jäävät helposti vain objekteiksi. Teoria voi olla tehokas työkalu, kun tarvitaan kuvien sisällön älyllistä purkamista, ja ilman sitä suuri osa nykytaiteesta jää valitettavasti tulkinnaltaan aika vajavaiseksi.

Itse en käytännönläheisenä henkilönä koe piirtämistä taiteentekemisen aiheena kovin kiinnostavana. Minulle se on ensisijaisesti tekemisen, tuntemisen ja tutkimisen väline – ei kohde.

LÄHTEET

Derrida, J. 1993. *Memoirs of the Blind, the Self Portrait and Other Ruins*. Kääntänyt Brault, A. & Naas, M. Chicago & London: University of Chicago Press.

Dexter, E. 2005. *Vitamin D: New Perspectives On Drawing*. New York: Phaidon Press Limited.

Downs, S.; Marshall, R.; Sawdon, P.; Selby, A. & Tormey, J. (edit.) 2007. *Drawing Now: Between the Lines of Contemporary Art*. Lontoo & New York: I.B.Tauris & Co Ltd.

Fisher, J. 2003. *On Drawing*. Teoksessa de Zegher, C. (toim.) *The Stage of Drawing: Gesture and Act: Selected from the Tate Collection*. London & New York: Tate Publishing & Drawing Center, 217–226.

Fleming, J. & Honour, H. 1992. *Maailman taiteen historia*. Suom. Itkonen-Kaila, M.; Kokkonen, J.; Mattila, R.; Palin, T. & Sauri, S. Uudistettu painos. Helsinki: Otava.

Garner, S. (toim.) 2008. *Writing on Drawing: Essays on Drawing Practice and Research*. Bristol & Chicago: Intellect Press.

Johansson, H. 2014. Viivattomasta piirroksesta: Piirtämisen sokeudesta ja potentiaali-suudesta. Teoksessa Heikkilä, M. & Johansson, H. (toim.), *Viivan filosofia*. Saarijärvi: Kuvataideakatemia. 131–157.

Rönkkö, J. 2013. Viivan pitkä historia. *Taide-lehti* 2/2013, 50–56.

The Chinati Foundation 2016. Monika Grzymala. Viitattu 13.3.2017. <https://chinati.org/programs/monika-grzymala>.

Tormey, J. 2005. *How To Do Things With Drawing*. Viitattu 24.3.2017. <http://www.lboro.ac.uk/microsites/sota/tracey/journal/perf1.html>.

Valjakka, T. 2015. Piirtäminen on maailman rakentamista. Viitattu 13.3.2017. http://taidelehti.fi/arkisto/taide_6-15/artikkelit/piirtaminen_on_maailman_rakentamista.

Kuvalähteet:

Kuva 2: Grzymala, M. 2015. *Raumzeichnung (Vortex)*. Viitattu 13.3.2017. http://t-r-a-n-s-i-t.net/chronology/2015_%20vortex.html

Kuva 3: Lailach, M. 2007. *Land Art*. Köln: TASCHEN GmbH.